

ország és Keletgalicia néhány helyéről ismeretes eddig. Ezekhez csatlakozik most újabb előfordulási helye: Zemplén megyében Tállya környéke, ahol a szőlőket környező „497—77” jelzésű magaslat közötti csermely útja mentén fiatal tölgyvágás cserjései között terméses állapotban találtam 1923. június 24.-én.

Hálásan említtem, hogy a kolozsvári, jelenleg Szegeden működő egyetem növénytani intézet anyagi támogatása tette lehetővé a mostani súlyos időkben gyűjtéseim folytatását, így ennek az érdekes fajnak felfedezését eredményezte.

*

Der Verf. berichtet über die Entdeckung der im Titel gen. Pflanze bei Tállya, auf der mit der Cote 497—77 bezeichneten Anhöhe, wo er sie am 24. Juni 1923 in einer jungen Eichenrodung in Frucht gesammelt hat. Er gedenkt dankbar den materiellen Unterstützung des botan. Institutes der Kolozsvár-er (jetzt in Szeged untergebrachten Universität), welche ihm die Fortsetzung seiner botan. Forschungen ermöglicht hat.

Megjegyzések néhány keleti növényfajról. Bemerkungen über einige orientalische Pflanzenarten.

Irta: } Dr. Á. v. Degen (Budapest).
Von: }

LXIII. *Alectorolophus Hayekii* DEG. nov. spec.

Caulis robustus, rigidus, 25—30 cm. altus, viridis, estriatus, alternatim parce pilosus, internodiis paucis, inferioribus foliis parum brevioribus, mediis et superioribus folia superantibus, jam supra basin rigide ramosus, ramis arcuato adscendentibus, caule brevioribus, supra ramos supremos paribus foliorum intercalari- bus 2—4(—5) instructus.

Folia caulina inferioribus exceptis internodiis breviora, ovato-lanceolata in apicem attenuata, inciso-dentata, dentibus acutis, squarroso-patulis, remotiusculis; folia infima in planta florente jam destructa. Inflorescentia initio ovata, dein cylindrico-elongata, crassa; bractae trianguli-ovatae apice productae, subtus glabrae sed ad marginem et hinc-inde ad nervos minute puberulae, superne asperulae vel minute puberulae, dentibus palmatim expansis inferioribus longis (6—8 mm.), fere subulatis, apice in aristam attenuatis in parte superiore bractae sensim diminutis. *Calyx* tota superficie brevissime pilosus, bracteis brevior, dentibus brevibus (4 mm.), triangularibus.

Corolla (sicca) 18 mm. longa, tubo paulo sursum curvato, dente labii superioris horizontali, vix 1 mm. excedente, breviter triangulari (ut videtur) concolore, labio inferiore erecto, superiori adpresso, faucem occludente. Semina plana, ambitu breviter ovata, 4 mm. longa, ala augusta ($\frac{1}{2}$ mm. lata) cincta.

Syn. *A. ramosus* STERN. ssp. *arvernensis* CHAB. v. *melampyroides* DÖRFL. in exsicc. 1918 No 915 — non *A. melampyroides* BORB. et DEG. in Magy. Bot. Lap. 1902 221.

Ab *A. melampyroide*, cui bracteorum forma similis, differt habitu strictiore, minus ramoso, foliis multo latioribus, non linear-lanceolatis, intercalaribus numerosioribus, dentibus foliorum longioribus, calycibus fere duplo majoribus c. 24 mm. longis (in *A. melampyroide* 12—15 mm. longis), corollis brevioribus, dente labii superioris magis acuto.

Ab *A. arvernensi* CHAB. (STERN. Monogr. 58) differt forma bractearum, dentibus earum plus duplo longioribus, calycibus majoribus, foliorum dentibus acutioribus, magis patulis, seminumala fere duplo angustiore.

Ab *A. mediterraneo* STERN. Mon. 54 longius distat foliis intercalaribus praesentibus, foliis angustioribus, non ovato-oblongis sed ovato lanceolatis, acutioribus, tenuius et argutius dentatis, bracteis longius dentatis, corollis minoribus, dente labii superioris breviore, acutiore, calycibus majoribus, calyce tota superficie minute piloso, nec margine tantum et basi hirsuto, seminibus angustius alatis etc.

Habitat in Albaniae boreali — orientalis districtu Hasi. In rupestribus ad cacumen montis Pastrik alt. c. 1900 m. die 26. VII. 1918 detexit Dom. I. DÖRFLER.

Species in honorem am. DRIS AUGUSTI DE HAYEK, Florae Albanicae scrutatoris indefessi dicata.

LXXXIII. *Carduus nutans* L. f. *Huljákkii*.

A typo differt *foliis* inferioribus ambitu elongato-lanceolatis, *non lobatis sed pinnatipartitis*, i. e. rhachi late linearis, subparallela, versus medium utrinque paribus loborum nonnullorum distantibus late linear-lanceolatorum, longe acuminatorum et spina straminea longa terminorum aucta, parte folii superiore integra, circa dodrantali, late linear-lanceolata, foliis his igitur ea *Cirsii eriophori* aemulantibus, sed supra non setulosis, parce molliter crispule-pilosis, subtus parce crispule arachnoideo-lanatis; foliis superioribus e basi dilatata, latere utrinque crebre inciso-partita ambitu anguste linear-elongatis, partitionibus linear-lanceolatis, arcuatim sursum curvatis, stramineo-spinosis, longe et acuminate lanceolato-linearibus, ad duas tertias superiores longitudinis integris, margine crispule undulatis.

Caulis anguste alatus, c. 80 cm. altus, 2—3 cephalus, alarum lobis longe et horizontaliter stramineo-spinosis. Capitula, achenia pappusque typi.

Habitat in Hungariae mediae comitatu Borsodiensi. In valle Lyukóvölgy prope Diósgyőr ad margines quercetorum sol. argilloso-inter typum- die 13. VI. a 1923 detexit Johannes Hulják, cui forma haec peculiaris dicata.

Ezt a különös növényt, melyet legjobban úgy tudnánk jellemezni, hogy a *Cirsium eriophorum* levelével és a *Carduus nutans* fejecskeivel bír, négy teljesen rendes fejlődésű és semminemű betegség jelét nem mutató, valószínűleg egy tőről származó példában kaptam felfedezőjétől, aki eleinte a *Carduus nutans*-nak valamely *Cirsium*-fajjal való keverékének tartotta. Közelebbi megvizsgálása azonban semminemű támasztó pontot nem szolgáltatott ilyen feltevésre, mert a levél meze, a növény fészke, fészekpikkelyei, bóbítája s fiatal termései semmiben sem térnek el a rendes *Carduus nutans*-tól, amelynek társaságában fordul elő; a különbségek tehát kizárolag csak a vegetativus szervekre vonatkoznak. A mutatiós-theoria hívői ilyen esetben belső okokból származó ugrásszerű elváltozást tételeznek fel; mi egyszerűen rögzítjük ennek az alaknak létezését s eredetének okait nem ismerve, forma gyanánt különböztetjük meg a tőalaktól, remélve, hogy a megtendő termelési kísérletek fognak — legalább is állandóságáról — felvilágosítást nyújtani.

*

Von dieser merkwürdigen Pflanze, deren Tracht man sich am besten vergegenwärtigen könnte, wenn man sich einen *Carduus nutans* mit *Cirsium eriophorum*-Blättern vorstellen würde, habe ich von ihrem Entdecker vier, vollkommen normal entwickelte und keine Anzeichen einer Krankheit aufweisende Exemplare erhalten, welche vermutlich von ein und demselben Stocke herstammen. Der Entdecker glaubte vorerst einen Bastard zwischen *Carduus nutans* und einer *Cirsium*-Art gefunden zu haben; eine nähere Untersuchung ergab aber absolut keine Stützpunkte zu einer solchen Annahme, da die Körbchen, Anthodialschuppen, der Pappus und die jungen Früchte genau die normale Beschaffenheit jener des *Carduus nutans* besitzen, in dessen Gesellschaft diese Pflanze auch gefunden worden ist. Auch die Bekleidung der Blätter liefert keinen Anhaltspunkt für die Annahme der Einwirkung einer *Cirsium*-Art, als bei dem in Betracht kommenden *Cirs. eriophorum* und *C. lanceolatum* die Blattoberfläche dicht mit feinen Borsten besetzt ist, von welchem Merkmal an der in Frage stehenden Pflanze keine Spur zu entdecken ist. Die Unterschiede beschränken sich also nur auf die Form der vegetativen Organe. Die Anhänger der Mutationstheorie nehmen in solchen Fällen eine aus inneren Ursachen stammende, sprungweise auftretende Veränderung an; wir registrieren einfach die Existenz dieser Erscheinung und unterscheiden sie im Unkenntnis der sie hervorbringenden Ursachen als Form. Hoffentlich werden durchzuführende Kultursversuche uns wenigstens Aufklärung über ihre Konstanz liefern.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1922

Band/Volume: [21](#)

Autor(en)/Author(s): Degen Árpád von

Artikel/Article: [Bemerkungen über einige orientalische Pflanzenarten 64-66](#)